

Список використаних джерел:

1. Богуш А.М., Луцан Н.І. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: Навчально методичний посібник / А.М.Богуш, Н.І.Луцан. – К. : Видавничий Дім "Слово". - 2005. – 720 с.
2. Сорокіна А.М. Дидактические игры в детском саду / А.М.Сорокіна. - М. : Просвещение, 1982. - 96 с.

УДК 378:373

*Лавренова Марія Василівна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії та
методики початкової освіти,
Мукачівський державний університет*

КАЗКА ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ЗБАГАЧЕННЯ МОРАЛЬНОГО ДОСВІДУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

У Концепції національного виховання зазначено, що головною метою виховання є передача молодому поколінню багатств духовної культури народу.

Зважаючи на це, найважливішим завданням вітчизняної педагогіки є формування високоморальної особистості. Тому перед вихователями дошкільних навчальних закладів та вчителями початкових класів ставиться завдання підготовки відповідального громадянина, здатного самостійно будувати свою діяльність відповідно до інтересів оточуючих його людей.

Моральне виховання передбачає у дітей різного віку почуття любові до батьків, Вітчизни, правдивості, справедливості, чесності, скромності, милосердя, готовності захищати слабших, шляхетного ставлення до жінки, благородства та інших чеснот. Воно характеризується поняттями: мораль, моральний ідеал, моральний кодекс, моральні норми, моральні переконання, почуття та якості [1, с.3].

Моральному вихованню дітей дошкільного та молодшого шкільного віку присвячено немало наукових праць. Зокрема, В. Бачінін, Т. Гуменникова досліджували питання виховання моральної культури особистості, І. Зайцева, Л. Крайнова – формування моральної активності дітей, М. Стельмахович, В. Сухомлинський – роль почуттів у процесі морального виховання дітей, Є. Богданов, А. Запорожець, О. Чебинік – емоції і почуття.

Жоден з жанрів літератури не користується у дітей такою популярністю, як казка. Казка – один із найцікавіших фольклорних жанрів, в ній відкривається чарівний дивосвіт життя для кожної дитини. Казки акумулюють величезний морально-духовний потенціал, національні цінності [2, с.183-184].

У сучасних науково-педагогічних дослідженнях різні аспекти використання народної педагогіки, а саме казки, у вихованні підростаючих поколінь розкриті у працях вітчизняних та закордонних педагогів, психологів, методистів, науковців та філософів. Зокрема, В. Андросова, І. Бех, Л. Виготський, Л. Гурович, І. Ельконін, О. Запорожець, Г. Леушина, О. Соловійова, Н. Циванюк дослідили особливості сприймання і розуміння дітьми казкового змісту, Р. Жуковська, С. Литвиненко, О. Соловійова, О. Усова, С. Бакуліна – казка як засіб виховання, В. Пабат – джерело формування естетичних почуттів, С. Алієва, Н. Карпінська, Н. Насруллаєва, Л. Фесенко – вплив казки на мовленнєвий розвиток дітей, формування їхнього зв'язного мовлення, С. Русова, І. Франко, К. Ушинський, Л. Толстой, В. Сухомлинський та ін. – підкреслювали виховне і розвивальне значення казки.

Дошкільний та молодший шкільний вік – особливі періоди у житті кожної людини, коли формується особистість, розвивається мислення, пам'ять, увага, набувається перший моральний досвід. Усе те, що закладається в дитинстві, що впливає на почуття дитини, на

підсвідомому рівні супроводжує людину протягом усього життя. Ключовим компонентом у моральному вихованні стає емоційно-почуттєва сфера.

В.Сухомлинський стверджував, що казка, гра, фантазія, животноє джерело дитячого мислення, благородних почуттів і прагнень... Через казкові образи в свідомість дітей входить слово з його найтоншими відтінками... Під впливом почуттів, що породжені казковими образами, дитина вчиться мислити словами. Діти знаходять велике задоволення у тому, що їхня думка живе у світі казкових образів, в них – перший крок від яскравого, живого, конкретного до абстрактного [4].

Основні форми роботи з казкою (За В. Сухомлинським):

- слухання казок;
- читання казок;
- бесіди про казки;
- виготовлення і добір ілюстрацій до казок;
- інсценізація казок (театралізація);
- творення казок [4].

Казка і дитина, як зазначає С. Русова, – це щось рідне, близьке, і «як би вчителі не намагалися вигнати казку з дитячої хати, вона все одно там пануватиме, бо вона природно відповідає вимогам дитячого розуму, а ті людські відносини по казках такі прості і зрозумілі, що дитина може щиро співчувати лихові і недолі, радіти перемозі й щастю казкових героїв. Й це викликає перше почуття симпатії – початок альтруїзму, перше свідоме враження правди й неправди, тої примітивної великої правди, яка залягає в глибокому лоні народної душі й виливається так просто в народних казках. Тут уперше прокидається дитяча увага до людей, співчуття до їх долі, зростає глибока сердечна любов до усього вбогого, до краси й до добра» [3].

Представимо твори, під час вивчення яких доцільно поглибити знання дітей про моральні норми та виховувати культуру людських взаємин.

«Коза-дереза» – порядність, щирість, люб'язність, чуйність, товариськість, повага до друзів.

«Цап та баран» – доброта, порядність, щирість у стосунках, дружелюбність, поступливість.

«Лисичка та Журавель» – доброта, порядність, товариськість, щирість, гостинність.

«Телесик» – любов та повага до батьків, порядність, чуйність, сміливість, мужність.

«Котигорошко» – шанобливе ставлення до матері, любов до землі, порядність, чуйність, хоробрість, мужність.

«Кирило Кожум'яка» – повага до старших, доброта, чуйність, відвага, взаємодопомога, товариськість.

Отже, використовуючи спадщину В.Сухомлинського, дослідження науковців та власний досвід, може стверджувати, що важливими компонентами технології навчання і виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку казкою є: читання казок та створення малюнків (ілюстрацій) за їх змістом; казка і театр: використання різних видів театру для обігрування казки; гра-драматизація за сюжетом казки; створення казки своїми руками (виготовлення іграшок, наголівників, заготовки розфарбовок казкових героїв, картки з назвами казок, картки із зображеннями казкових героїв).

Завдяки цьому в дитини формуються почуття ввічливості, любові, хоробрості, доброти, вірності, виховується краса душі. Казка пропонує дітям альтернативні рішення, допомагає знайти вихід зі складної ситуації, формує моделі поведінки. Казки можна використовувати в роботі з дітьми як на заняттях з розвитку мовлення, ознайомлення з навколишнім, образотворчої та музичної діяльності так і під час повсякденної діяльності.

Використання казки як засобу з метою впливу на моральну свідомість і переконання учнів забезпечується комплексом ефективних методів і прийомів навчання: «хвилини мудрості народної», диктанти, інтерактивні вправи, рольові ігри, ділові ігри, «Казка на пальцях», «життєві проекти», практичні дослідження та ін.

Отже, дошкільний та молодший шкільний вік – це вік, в якому закладаються першооснови морального усвідомлення власних дій та поведінки і який характеризується такими позитивними рисами, як чуйність, безпосередність, довіра, зацікавленість. Діти здатні виражати турботу не тільки на рівні емоцій, а й вчинками. Для них провідними є такі якості та уявлення, як ввічливість, доброзичливість, милосердя, взаємодопомога, щедрість, гостинність, чемність, увага до інших, повага до старших, тобто визначальні риси українського національного характеру. Пріоритетним для молодших школярів є виховання на кращих традиціях сім'ї, свого роду, краю. Робота над казкою на заняттях та на уроках створює відчуття свята за рахунок казкових героїв, яскравих барв та позитивних емоцій; сприяє розвитку довірливих стосунків у групі; розвиває дрібну моторику руки; сприяє розвитку творчих здібностей; активізує роботу уяви; розвиває спостережливість та активність.

Таким чином, казка збагачує життєвий досвід дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, розвиває їхній естетичний смак, творчі здібності. Читаючи твори цього жанру, діти вірять у добро і красу, в них виникає бажання завжди боротися за правду та справедливість.

Список використаних джерел:

1. Білюк Л.В. Проблеми морального виховання молодших школярів / Л.В.Білюк. – Кам'янець-Подільськ. – 2011. – 62 с.
2. Басюк Н. Українська народна казка у вихованні моральних почуттів молодших школярів / Н.Басюк. – Вісник Львівського національного університету. Серія педагогічна. Вип. 22. – 2007. – С. 182-186.
3. Русова С.Ф. Вибрані твори / С.Ф.Русова. – К.: Освіта, 1996. – 278 с.
4. Сухомлинський В.О. Вибрані твори. – В 5 т. – К.: Радянська школа, 1980.

УДК 373.2:159.922.73

*Любченко Інна Іванівна,
кандидат педагогічних наук,
викладач КВНЗ
«Уманський гуманітарно-педагогічний
коледж ім. Т.Г. Шевченка»*

ДОШКІЛЬНЕ ДИТИНСТВО – ПЕРІОД РОЗВИТКУ ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ

На сучасному етапі розвитку системи дошкільного виховання найбільшої вагомості набула потреба пошуку нових форм виховання і навчання, яка б сприяла особистісному зростанню дошкільника.

На будь-якому віковому щаблі дитина набуває не лише психологічні якості, спільні для всіх дітей, а й свої власні індивідуальні особливості психіки та поведінки. Бути людиною означає бути не лише „як усі”, володіти всім, чим володіють інші, а й бути неповторною особистістю з власними смаками, інтересами і здібностями.

„Логіка” позначає розумну внутрішню побудову людиною судження, здатність доводити правильні та спростовувати неправильні міркування, добирати в ході висловлювання істинні судження-посилки, які приводять до істинних суджень-наслідків, уміння висловлюватися, спираючись на логічні операції.

Логічні уміння – необхідний засіб освоєння дошкільником навколишньої діяльності, засвоєння матеріалу в будь-якій галузі знань. Вони використовуються для узагальнення та систематизації знань, додають дитині можливості самостійно виводити нові знання з уже засвоєного.

Навчати дошкільника розмірковувати стає одним з важливих педагогічних завдань, яке належить розв'язувати в контексті його особистісного розвитку в цілому.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>